

HE 41/2006 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen ja Norjan välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Oslossa 14 päivänä huhtikuuta 2005 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Norjan kuningaskunnan hallituksen välisen sopimuksen tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa.

Sopimuksen tarkoituksena on, että sopimuspuolten välinen tavaroiden ja palvelujen kauppa jatkuu erilaisissa kriisitilanteissa mahdollisimman normaalina. Sopimuksen mukaan osapuolet pidättyvät rajoituksista,

jotka voisivat estää osapuolten välistä kauppaa, ellei oman maan huoltotilanne sitä välttämättä edellytä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila ja nykytilan arviointi.....	3
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	3
4. Esityksen vaikutukset.....	4
5. Asian valmistelu	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1. Suomen hallituksen ja Norjan hallituksen välinen sopimus tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa.....	5
2. Lakiehdotuksen perustelut	5
3. Voimaantulo	6
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	6
LAKIEHDOTUS.....	7
Laki.....	7
Suomen ja Norjan välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	7
SOPIMUSTEKSTIT.....	8

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) mukaan huoltovarmuuden turvaamiseksi kaikissa oloissa on luotava ja ylläpidettävä riittävä valmius hyödykkeiden tuottamiseksi sekä tuotannon, jakelun, kuluksen ja ulkomaankaupan ohjaamiseksi. Suomen huoltovarmuus perustuu avoimiin ja toimiviin markkinoihin, laajaan ulkomaankauppaan ja kilpailukykyiseen kotimaiseen tuotantoon. Talouden luontaisen sopeutuvuuden tueksi tarvitaan eräitä varautumistoenpiteitä, joilla valtiovalta varmistaa väestön toimeentulon, välttämättömän talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot erilaisissa vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Huoltovarmuuden yleisistä tavoitteista on annettu valtioneuvoston päätös keväällä 2002 (350/2002). Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti huoltovarmuuden yleistavoitteena on keskeisten yhteiskunnan perustoimintojen ylläpitäminen ja turvaaminen ensisijaisesti kansallisin voimavaroin ja järjestelyin. Uhkakuvissa viime vuosina tapahtuneet muutokset, lisääntynyt kansainvälinen yhteistyö sekä yhteiskunnan verkottuminen ja teknistyminen ovat vaikuttaneet myös huoltovarmuusalan tavoitteisiin ja sisältöön. Huoltovarmuuden keskeisimpänä tavoitteena on tällä hetkellä turvata poikkeusolojen ja normaaliaikojen vakavien häiriöiden varalta väestön ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisten tuotanto- ja palvelujärjestelmien toimivuus. Huoltovarmuusalan muutostekijöiden vuoksi riippuvaisuus kansainvälisistä tuotantotekijöistä on jatkuvasti kasvussa.

2. Nykytila ja nykytilan arviointi

Huoltovarmuuden varmistaminen on Suomessa organisoitu kattavaksi yhteistyöverkostoksi, jossa ovat mukana talouselämän eri toimialat, hallinnon eri alat sekä toimialajärjestöt. Myös Suomen taloudellinen riippuvuus ulkomaailmasta on kasvanut tietotekniikassa, taloudessa, tuotannossa ja jakelussa

tapahtuneiden muutosten vuoksi. Kansainvälistyneen ja verkottuneen toimintaympäristön myötä uhkamalleissa on tapahtunut muutoksia ja huoltovarmuusalan kansainvälinen yhteistyö on saanut varautumisessa tärkeän aseman. Se on muodostumassa yhä keskeisemmäksi keinoksi kansallisen huoltovarmuuden turvaamisessa. Tutustuminen eri maiden varautumisjärjestelmiin ja muu kansainvälinen toiminta tukee verkottumista huoltovarmuuden eri tavoitealoilla, luomalla kaikkia osapuolia hyödyntäviä yhteyksiä. Lisäksi Suomen liittyminen aktiiviseksi jäseneksi monikansallisiin yhteistyöorganisaatioihin on lisännyt kansainvälisen yhteistyön onnistumisen merkitystä myös huoltovarmuuden alalla.

Kehityksen seurauksena useat Euroopan maat ovat tehneet keskinäisiä sopimuksia huoltovarmuutensa turvaamiseksi tietyillä aloilla. Suomi on kulkenut tässä kehityksessä eturivissä solmiessaan laaja-alaisen huoltovarmuussopimuksen Ruotsin kanssa vuonna 1992. Tämän jälkeen on tehty myös kaikkien Pohjoismaiden keskinäisiä sopimuksia tietyillä aloilla. Esimerkiksi vuonna 2001 tehtiin puolustusmateriaalialan yhteistyötä koskeva puitesopimus ja vuonna 2002 yhteis-pohjoismainen terveydenhuollon varautumisen puitesopimus. Myös Pohjoismaiden yhteisten sähkömarkkinoiden huoltovarmuuden edistämiseksi on solmittu keskinäinen sopimus. Nyt solmittu puitesopimus Suomen ja Norjan välillä täydentää näiden huoltovarmuussopimusten verkostoa.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen Suomen tasavallan hallituksen ja Norjan kuningaskunnan hallituksen väliselle sopimukselle tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa. Esitys sisältää myös ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4. Esityksen vaikutukset

Verkostotalouden kehittyessä huoltovarmuusalan kahdenvälinen ja muu kansainvälinen yhteistyö parantaa omalta osaltaan Suomen kansallisen huoltovarmuuden turvaamista. Sopimus täydentää kansallisia huoltovarmuustoimenpiteitä ja parantaa maamme huoltovarmuutta mahdollisissa kriisitilanteissa. Samalla Suomen huoltovarmuudesta vastaaville viranomaisille tarjoutuu mahdollisuus alan kokemusten vaihtoon ja muuhun yhteistyöhön normaalioloissa. Vielä pitkään aikaan kansainvälinen yhteistyö ei kuitenkaan korvaa kansallisia huoltovarmuustoimenpiteitä eikä eräillä keskeisillä aloilla huoltovarmuutta ole mahdollistakaan turvata kuin pääosin kansallisin toimenpitein.

5. Asian valmistelu

Hallituksen ulkoasiainvaliokunta lausui vuonna 1992 Ruotsin kanssa solmittua huoltovarmuussopimusta käsitellessään, että on tarpeen käynnistää valmistelut vastaavan sopimuksen aikaansaamiseksi myös Norjan kanssa. Tämän jälkeen Huoltovarmuuskeskus Suomessa sekä Norjan Siviilipuolustuksen direktoraatti ja elinkeinoministeriö kartoitti-

vat sopimuksen solmimisen huoltovarmuudellisia edellytyksiä.

Varsinaiset sopimusneuvottelut käynnistyivät Suomen aloitteesta vuonna 1998. Tavoitteena Norjan kanssa on ollut saada aikaan Suomen ja Ruotsin välisen huoltovarmuussopimuksen kaltainen järjestely. Neuvottelut saatiin päätökseen lokakuussa 2000, jolloin sopimuspuolet parafoivat englanninkielisen sopimustekstin. Tämän jälkeen molemmat osapuolet ovat laatineet sopimuksesta suomen- ja norjankieliset käännökset sekä tehneet tekstiin eräitä, lähinnä kielellisiä ja teknisiä tarkennuksia. Keskusteluja on kuitenkin käyty vielä Suomen Euroopan unionin (EU) jäsenyydestä, Norjan Pohjois-Atlantin liiton (NATO) jäsenyydestä sekä molempien maiden Kansainvälisen energijärjestön (IEA) jäsenyydestä johtuvien velvoitteiden ja sitoumusten suhteesta huoltovarmuussopimukseen. Tarkennusten jälkeen sopimusteksti on ollut lausuntokierroksella osapuolten viranomaisissa.

Sopimus allekirjoitettiin ulkoasiainministerien tapaamisen yhteydessä Oslossa 14 päivänä huhtikuuta 2005. Hallituksen esitys on laadittu kauppa- ja teollisuusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Suomen hallituksen ja Norjan hallituksen välinen sopimus tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa

Johdanto. Sopimuksen johdannossa todetaan sopimuspuolet. Johdannossa myös viitataan puitesopimuksen sisällön kannalta keskeisiin sopimuspuolten aiempiin kansainvälisiin velvoitteisiin ja sitoumuksiin, jotka ovat seurausta Suomen Euroopan unionin (EU) jäsenyydestä, Norjan Pohjois-Atlantin liiton (NATO) jäsenyydestä sekä molempien maiden Kansainvälisen energiajärjestön (IEA) jäsenyydestä.

1 artikla. Sopimus tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa Suomen ja Norjan välillä on luonteeltaan puitesopimus, joka sisältää yhteistyöperiaatteet ja menettelytavat poikkeusolojen varalta. Artiklan mukaan sopimuksen tarkoituksena on turvata sopimuspuolten välinen kauppa mahdollisimman normaalina Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 123 artiklan c kohdan mukaisissa sota- ja kriisitilanteissa.

2 artikla. Artiklan mukaan sopimuspuolet pidättäytyvät määräämästä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 123 artiklan c kohdan mukaisia rajoituksia siltä osin kuin nämä rajoitukset voivat estää sopimuspuolten välistä kauppaa.

3 artikla. Artiklan mukaan sota- ja kriisitilanteiden varalta sopimuspuolet voivat sopia yhteisistä valmiustoimista, mukaan lukien veloitteet toimittaa tiettyjä tavaroita ja palveluja. Alakohtaiset sopimukset, joiden tulee perustua vastavuoroisuuteen ja veloitteiden tasapainoon, voidaan liittää pöytäkirjoina itse pääsopimukseen. Alakohtaisista sopimuksista johtuvat veloitteet tulee ottaa huomioon kansallisessa valmiussuunnittelussa.

4 artikla. Artikla sisältää pakottaviin turvallisuuspoliittisiin syihin tai huoltovarmuustarpeisiin perustuvan poikkeusmahdollisuuden. Sopimuspuolet voivat erityisten valmiustoimien varalta määrätä yksittäisiä tuotteita

koskevia rajoituksia neuvoteltuaan ensin asiasta toisen sopimuspuolen kanssa. Toimenpiteiden on oltava väliaikaisia ja mahdollisimman vähän kauppaa estäviä. Euroopan unionin, Pohjois-Atlantin liiton, Kansainvälisen energiajärjestön tai kansainvälisen rauhan ylläpitämisestä koskevat veloitteet voivat syrjäyttää sopimuksen ja sen pöytäkirjat.

5 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen täytäntöönpanoa valvoo komitea, johon kummankin sopimuspuolen hallitukset nimittävät edustajat. Valvontakomitea kokoontuu vähintään kerran vuodessa vuorotellen kummassakin maassa.

6 artikla. Sopimuksen päätökstiä voidaan sopimuspuolten yhteisellä suostumuksella muuttaa samoin kuin solmia tai muuttaa 3 artiklan mukaisia alakohtaisia sopimuksia. Sopimuspuolet kokoontuvat mahdollisimman pian arvioimaan sopimuksen muutostarpeita, mikäli Euroopan unioni tai Pohjois-Atlantin liitto ottavat käyttöön poikkeustilojen käsittelemiseksi tarkoitettuja yhteistyöjärjestelyjä.

7 artikla. Artiklan mukaan valvontakomitea käsittelee sopimuspuolten väliset riidat ja sopimusta koskevat tulkintaerimielisyydet. Neuvottelut käydään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotteluja.

8 artikla. Artiklan sisältää määräykset voimaantulosta. Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun toinen sopimuspuoli on vastaanottanut viimeisen tiedon hyväksymisestä.

9 artikla. Artiklan mukaan sopimuksen voimassaoloaika on kymmenen vuotta. Sopimus jää voimaan aina kymmeneksi vuodeksi kerrallaan, mikäli kumpikaan sopimuspuoli ei irtisano sopimusta vähintään kaksi vuotta ennen sen kymmenvuotisen voimassaolon päättymistä. Sopimuspuolet voivat yhteisellä suostumuksella irtisanoa sopimuksen päättyväksi heti.

2. Lakiehdotuksen perustelut

Laki Suomen ja Norjan välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja

kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

1 §. Suomen tasavallan hallituksen ja Norjan kuningaskunnan hallituksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakiehdotuksen 1 §:n mukaan lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §. Lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona molemmat sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen, että niiden valtiosääntöjen mukaiset edellytykset sopimuksen voimaantulolle on täytetty. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaisesti eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan suostumuksen. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys luetaan lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyt-

tämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksia ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla säädetyin säännöksen kanssa (PeVL 11 ja 12/2000 vp).

Norjan kanssa allekirjoitettu sopimus on luonteeltaan kansainvälinen, kahdenvälinen huoltovarmuussopimus. Huoltovarmuuden turvaamisesta on annettu Suomessa oma laki, jonka tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. Sopimuksen 1—4 ja 7 artiklojen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella sekä perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että eduskunta hyväksyisi Oslossa 14 päivänä huhtikuuta 2005 Suomen tasavallan hallituksen ja Norjan kuningaskunnan hallituksen välillä taavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Suomen ja Norjan välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Oslossa 14 päivänä huhtikuuta 2005 Suomen tasavallan hallituksen ja Norjan kuningaskunnan hallituksen välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 21 päivänä huhtikuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Paula Lehtomäki*

Sopimustekstit

SOPIMUS

Suomen hallituksen ja Norjan hallituksen välillä tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitämisestä sota- ja kriisitilanteissa

Johdanto

Suomen tasavallan hallitus ja Norjan kuningaskunnan hallitus, (jäljempänä ”sopimuspuolet”), jotka

OVAT TIETOISIA siitä, että kaiken tähän sopimukseen perustuvan toiminnan on oltava sopusoinnussa Suomen Euroopan Unionin (EU) jäsenyyden, Norjan Pohjois-Atlantin liiton (NATO) jäsenyyden ja Suomen ja Norjan Euroopan Talousalueen (ETA) ja Kansainvälisen energiajärjestön (IEA) jäsenyyden sekä näistä jäsenyyksistä johtuvien velvoitteiden ja sitoumusten kanssa;

OVAT SOPINEET SEURAAVASTA:

1 artikla

Sopimuksen tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on varmistaa, että tavaroiden ja palveluiden vaihto sopimuspuolina olevien maiden välillä jatkuu mahdollisimman normaalisti yleistä järjestystä uhkaavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkana pidettävässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa. Näillä tilanteilla tarkoitetaan tässä sopimuksessa Euroopan talousalueesta (ETA) 2 päivänä toukokuuta 1992 tehdyn sopimuksen 123 artiklan c kohdan soveltamisalaan kuuluvia tilanteita.

AVTALE

mellom Kongeriket Norges regjering og Republikken Finlands regjering om opprettholdelse av vare- og tjenestebyttet i krigs- og krisesituasjoner

Innledning

Kongeriket Norges regjering og Republikken Finlands regjering (heretter kalt ”partene”),

SOM ERKJENNER at enhver virksomhet som igangsettes etter denne avtale, må være forenlig med Finlands medlemskap i Den europeiske union (EU), med Norges medlemskap i Atlanterhavspakt-organisasjonen (NATO) og med Finlands og Norges medlemskap i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) og Det internasjonale energibyrå (IEA), samt med de forpliktelser som følger av slikt medlemskap,

ER BLITT ENIGE OM FØLGENDE:

Artikkel 1

Avtalens formål

Denne avtale har som formål å sikre at vare- og tjenestebyttet mellom de to land forløper mest mulig normalt i situasjoner der alvorlig indre uro truer den offentlige orden, i krigstid eller ved alvorlig internasjonal spenning som innebærer en fare for krig. Med slike situasjoner menes i denne avtale de situasjoner som omfattes av EØS-avtalens artikkel 123 bokstav c).

2 artikla

Tavaroiden ja palvelujen vaihdon ylläpitäminen

Jos syntyy 1 artiklassa mainittu tilanne, sopimuspuolet sitoutuvat olemaan määräämättä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 123 artiklan c kohdan mukaisia rajoituksia siltä osin kuin nämä rajoitukset estäisivät sopimuspuolten välistä kauppaa.

3 artikla

Alakohtaiset sopimukset ja yhteiset valmiustoimet

Jos siihen on erityisiä syitä, sopimuspuolet voivat sopia yhteisistä valmiustoimista, mukaan lukien velvoitteet toimittaa tiettyjä tavaroita ja palveluja. Näiden sopimusten on perustuttava vastavuoroisuuteen ja velvoitteiden tasapainoon. Tällaiset sopimukset liitetään pöytäkirjoina tähän sopimukseen. Sopimuspuolten näistä sopimuksista johtuvat velvoitteet on otettava huomioon kansallisessa valmiussuunnittelussa.

4 artikla

Poikkeukset

Jos tietyt pakottaviin turvallisuuspoliittisiin syihin tai huoltovarmuustarpeisiin perustuvat valmiustoimet sitä vaativat, sopimuspuoli voi kuitenkin määrätä yksittäisten tuotteiden kauppaa koskevia rajoituksia neuvoteltuaan asiasta toisen sopimuspuolen kanssa. Näiden toimenpiteiden on oltava väliaikaisia ja mahdollisimman vähän kauppaa estäviä ja ne on kumottava mahdollisimman pian.

5 artikla

Valvontakomitea

Komitea, johon kumpikin sopimuspuoli nimeää edustajansa, valvoo tämän sopimuksen täytäntöönpanoa ja vaihtaa tämän sopimuksen kannalta tarpeellisia tietoja.

Komitea kokoontuu tarvittaessa, jom-

Artikkel 2

Opprettholdelse av vare- og tjenesteyttet

Dersom det skulle oppstå en situasjon som nevnt i artikkel 1, forplikter partene seg til å avstå fra å iverksette restriksjoner i henhold til EØS-avtalens artikkel 123 bokstav c) når slike restriksjoner vil hindre handelen mellom partene.

Artikkel 3

Sektoravtaler og felles beredskapstiltak

Dersom særlige grunner tilsier det, kan partene avtale felles beredskapstiltak, herunder leveranseforpliktelser for særskilte varer og tjenester. Slike avtaler skal baseres på gjensidighet og balanse i omfanget av forpliktelser. Avtalene skal tas inn som protokoller til denne avtale. Ved nasjonal beredskapsplanlegging skal det tas hensyn til de forpliktelser partene har påtatt seg i henhold til disse avtalene.

Artikkel 4

Unntak

Dersom bestemte beredskapstiltak grunnet tvingende sikkerhetspolitiske hensyn eller forsyningsmessige behov krever det, kan en part etter å ha rådspurt den annen part iverksette handelsrestriksjoner på enkeltprodukter. Slike tiltak skal være midlertidige, skal i minst mulig grad hindre handelen og skal oppheves så snart som mulig.

Artikkel 5

Overvåkingskomité

En komité sammensatt av representanter for begge partene skal overvåke gjennomføringen av denne avtale og utveksle opplysninger av betydning for avtalen.

Komitéen skal komme sammen etter

mankumman sopimuspuolen pyynnöstä, kuitenkin vähintään kerran vuodessa vuorotellen Suomessa ja Norjassa.

behov når en av partene krever det, men minst en gang per år, vekselvis i Norge og Finland.

6 artikla

Sopimuksen muuttaminen

Sopimuspuolet voivat yhteisellä sopimuksella muuttaa tämän sopimuksen päätekstiä, liittää siihen 3 artiklan mukaisia pöytäkirjoja tai muuttaa niitä. Tällainen sopimus edellyttää kummankin sopimuspuolen hyväksymistä ja se tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona toinen sopimuspuoli on vastaanottanut viimeisen tiedon hyväksymisestä, ellei kyseisessä sopimuksessa toisin määrätä.

Siinä tapauksessa että,

a) NATO edelleen laajentaa poikkeusoloja koskevia yhteistyövelvoitteita tai

b) EU luo sellaisia uusia poikkeusoloja koskevia yhteistyöjärjestelyjä, jotka voivat olla ristiriidassa tämän sopimuksen velvoitteiden kanssa, sopimuspuolten tulee koontua mahdollisimman pian keskustelemaan siitä, onko sopimusta tarpeen muuttaa.

7 artikla

Riitojen ratkaiseminen

Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tai sen pöytäkirjojen soveltamisesta tai niiden yksittäisten määräysten tulkinnasta ratkaistaan neuvotteluteitse 5 artiklan mukaisesti perustetussa valvontakomiteassa, eikä niitä anneta muiden kansallisten tai kansainvälisten riitojen ratkaisuelinten ratkaistaviksi. Neuvottelut on käytävä 3 (kolmen) kuukauden kuluessa siitä, kun jompikumpi sopimuspuoli on pyytänyt neuvotte-
luja.

Artikkel 6

Endringer

Partene kan ved felles overenskomst endre denne avtales hoveddel, inngå protokoller i samsvar med artikkel 3 eller endre disse protokollene. Slike overenskomster skal forelegges partene til godkjenning og skal tre i kraft 30 dager etter den dag den annen part har mottatt den siste underretning om godkjenning, med mindre annet er fastsatt i vedkommende overenskomst.

Dersom

a) NATO utbygger sine samarbeidsforpliktelser med hensyn til krisesituasjoner, eller

b) EU oppretter nye samarbeidsordninger for håndtering av krisesituasjoner, og dette kan være i strid med forpliktelser inngått etter denne avtale, skal partene komme sammen så raskt som mulig for å drøfte om avtalen må endres.

Artikkel 7

Tvisteløsning

Enhver uenighet mellom partene om tolkningen eller anvendelsen av enkeltbestemmelser i denne avtale eller avtalens protokoller skal løses ved konsultasjoner i overvåkingsskomiteen nedsatt i samsvar med artikkel 5, og skal ikke henvises til andre nasjonale eller internasjonale tvisteløsningsorganer. Konsultasjonene skal finne sted senest 3 (tre) måneder etter at en av partene har anmodet om det.

8 artikla

Voimaantulo

Tämä sopimus edellyttää molempien sopimuspuolten hyväksyntää. Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jona toinen sopimuspuoli on vastaanottanut viimeisen tiedon hyväksymisestä.

9 artikla

Sopimuksen päättyminen

Tämä sopimus on voimassa 10 (kymmenen) vuotta sen voimaantulopäivästä. Jos kumpikaan sopimuspuoli ei irtisano sopimusta vähintään 2 (kaksi) vuotta ennen sen kymmenvuotisen voimassaolon päättymistä, sopimus jää voimaan aina 10 vuodeksi kerrallaan. Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa irtisanoa sopimuksen päättymään 2 (kahden) vuoden kuluttua. Sopimuspuolet voivat yhteisellä suostumuksella irtisanoa sopimuksen päättyväksi heti. Irtisanominen on tehtävä kirjallisesti ja diplomaattiteitse.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tämä sopimus on tehty päivänä kuuta 2005 kahtena (2) kappaleena suomen ja norjan kielellä molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Suomen hallituksen puolesta

Norjan hallituksen puolesta

Artikkel 8

Ikrafttredelse

Denne avtale skal godkjennes av begge parter. Avtalen trer i kraft 30 dager etter den dag den annen part har mottatt den siste underretning om godkjenning.

Artikkel 9

Oppsigelse

Denne avtale gjelder i 10 (ti) år regnet fra ikrafttredelsesdatoen. Dersom avtalen ikke sies opp av en av partene senest 2 (to) år før utgangen av tiårsperioden, skal den fortsette å gjelde for ytterligere ti år. Avtalen kan til enhver tid sies opp av en part med to års varsel. Ved enighet mellom partene kan avtalen sies opp med øyeblikkelig virkning. Oppsigelsen skal skje skriftlig og gjennom diplomatiske kanaler.

Som bekreftelse på dette har de undertegnede, som er gitt behørig fullmakt til det, undertegnet denne avtale.

Utferdiget i den 2005 i to (2) eksemplarer på norsk og finsk, med samme gyldighet for begge tekster.

For Kongeriket Norges regjering

For Republikken Finlands regjering